

TOMELILLA KOMMUN
KOMMUNAL FÖRFATTNINGSSAMLING
Nr F 20:5

Fn § 64/2020

Dnr Fn 2020/67

Riktlinjer – Föräldrars ersättning till kommunen för placerade barn

Antagen av familjenämnden 29 maj 2020, Fn § 64/2020
Gäller från 1 juli 2020

Dokumentansvarig politisk instans: Familjenämnden

Dokumentansvarig tjänsteman: Socialchef

Uppföljning: En gång per mandatperiod eller oftare vid behov

Riktlinjer för föräldrars ersättningskyldighet för placerade barn

Föräldrar har enligt lag försörjningskyldighet för sina barn. Om barnet inte bor tillsammans med en förälder ska föräldern betala ett underhållsbidrag. När ett barn är placerat av socialtjänsten utanför det egna hemmet har föräldrarna istället skyldighet att bidra till kommunens kostnader för vården. Det gäller både frivilliga placeringar enligt Socialtjänstlagen (SoL) och placeringar enligt Lagen om vård av unga (LVU).

Försörjningskyldigheten upphör när barnet fyller 18 år.

Ersättningskyldigheten gäller oberoende om föräldern är vårdnadshavare för barnet eller inte.

Innehåll

1. Allmänna förutsättningar
2. Föräldrarnas ersättningskyldighet
 - 2.1 Ekonomiska konsekvenser när ett barn placeras
 - 2.2 Barnbidrag/förlängt barnbidrag
 - 2.3 Studiebidrag och eventuellt inackorderingstillägg
3. Underhållsstöd
 - 3.1 Barnpension
 - 3.2 Vårdbidrag
 - 3.3 Bostadsbidrag
 - 3.4 Försörjningsstöd
 - 3.5 När barnet fyller 18 år
4. Information till föräldrarna
5. Handläggning
 - 5.1 Beräkning av ersättning
 - 5.2 Avdrag vid umgänge
 - 5.3 Nödvändiga handlingar Personbevis
 - 5.4 Senaste taxeringsbeslut
 - 5.5 Beräkningsunderlag/ Beslutsblankett
 - 5.6 Barnets egna inkomster
 - 5.7 Kommunikering av beräkningsunderlaget
 - 5.8 Jämkning
 - 5.9 Årlig omräkning
6. Beslut om ersättning
 - 6.1 Delgivning av beslut
7. Beslutet går inte att överklaga
 - 7.1 Om föräldern inte betalar

1. Allmänna förutsättningar

Detta dokument innehåller anvisningar för handläggningen av föräldrars ersättning till kommunen för kostnader för dygnet runt placerade barn under 18 år, med utgångspunkt i cirkulär SKL 2006:54, beräkning av föräldrars ersättning till kommunen för placerade barn under 18 år.

Den lagstiftning som främst ligger till grund för kommunens rätt att ta ut ersättning av föräldrar är 7 kap. 1 § föräldrabalken (FB) (1949:381) samt 8 kap. 1 § SoL (2001:453).

Hur ersättningen ska bestämmas framgår i 6 kap. 2-4 §§ socialtjänstförordningen (SoF) (2001:937). I dessa riktlinjer slås det fast att när ett barn dygnet runt placeras genom kommunens försorg ska regelmässigt en utredning om föräldrarnas försörjningsförmåga göras och ett beslut om ersättningsbelopp ska fattas för vardera föräldern. Föräldrarna ska, så snart det står klart att det kan bli aktuellt med en insats i form av dygnet runt placering av barnet, informeras om sin ersättningsskyldighet för vården samt om vilka konsekvenser det i övrigt innebär för deras ekonomi.

2. Föräldrarnas ersättningsskyldighet

Enligt 7 kap. 1 § FB har föräldrar, var för sig, försörjningsskyldighet gentemot sina barn. För föräldrar som inte bor med barnet fullföljs denna skyldighet genom underhållsbidrag. När barn är dygnet runt placerade har föräldrar enligt 8 kap. 1 § SoL skyldighet att bidra till kommunens kostnader för vården. Detta gäller oavsett om placeringen skett med stöd av SoL eller utan vårdnadshavarens samtycke med stöd av LVU.

Av 6 kap. 2-4 §§ SoF framgår det att ersättningen ska bestämmas efter samma grunder som om det gällde att bestämma återbetalningsskyldighet för var och en av föräldrarna enligt lagen om underhållsstöd (1996:1030). Var och en av föräldrarna ska bidra, men beloppet får inte överstiga vad som för varje tid motsvarar underhållsstödsbeloppet. Ersättningsskyldigheten gäller vid såväl tillfälliga som stadigvarande placeringar och från den dag ett beslut om placering verkställs.

Skyldigheten gäller både vid placering i familjehem och vid placering vid institution.

Det belopp varje förälder ska betala kan bli allt mellan 0 kronor till som mest

- 1 573* kronor per barn och månad till och med månaden barnet fyller 11 år.
- 1 723* kronor per barn och månad från månaden efter den då barnet fyllt 11 år till och med månaden barnet fyller 15 år.
- 2 073* kronor per barn och månad från månaden efter den då barnet fyllt 15 år.

* Beloppen avser år 2020.

2.1 Ekonomiska konsekvenser när ett barn placeras

När ett barn dygnet runt placeras medför det att föräldrarna förlorar rätten till socialförsäkringsförmåner som är knutna till att de har barnet i sin vård.

2.2 Barnbidrag/förlängt barnbidrag

Om socialnämnden har placerat ett barn i familjehem får Försäkringskassan (FK) betala ut barnbidrag till familjehemsföräldern eller familjehemsföräldrarna. Nämnden ska omgående anmäla placeringar till FK och begär då samtidigt ändrad utbetalning av barnbidraget. Om socialnämnden har placerat ett barn i hem för vård eller boende eller i stödboende betalar FK ut barnbidrag till nämnden.

Barnbidraget betalas ut från och med månaden efter den månad begäran har kommit in till FK.

2.3 Studiebidrag och eventuellt inackorderingstillägg

Om ett barn är placerat kan studiehjälp för en omyndig studerande betalas ut till kommunen eller någon annan för att användas till den omyndiges utbildning och uppehälle (2 kap. 33 § studiestödsförordningen (2000:655)). Begäran om ändrad betalningsmottagare görs till lokala CSN. Av begäran ska det framgå att kommunen i utredningen kommit fram till att kommunen ska vara betalningsmottagare. Det är också möjligt att begära att ett familjehem ska vara betalningsmottagare. Omkostnadsersättningen ska då reduceras med motsvarande belopp.

3. Underhållsstöd

Om en förälder haft underhållsstöd från FK dras detta in när ett barn placeras utanför hemmet. Kommunen är skyldig att omgående meddela FK att barnet har placerats. Underhållsstöd till boföräldern ska dras in från första månadsskiftet efter barnets faktiska flyttning. För den förälder som före placeringen har betalat ett återbetalningsbelopp för underhållsstöd till FK innebär det att återbetalningsskyldigheten till FK upphör från placeringsdatumet och tills vidare. I stället ska kommunen ställa motsvarande ersättningskrav på den föräldern.

Kommunen ska även anmäla till FK när en placering upphört och barnet åter bor hos förälder. Föräldern måste då på nytt göra en ansökan om underhållsstöd hos FK.

3.1 Barnpension

Barnpension kan inte uppbäras av kommunen som ersättning för kommunens kostnader för vård. FK fortsätter att betala ut barnpension till föräldern. Eftersom barnpensionen är avsedd för barnet bör föräldern uppmanas att med dessa medel stå för vissa av barnets kostnader under placeringstiden, exempelvis kläder och fritidsaktiviteter.

Omkostnadsersättningen ska då reduceras med motsvarande belopp. Om föräldern inte går med på detta kan det framräknade ersättningsbeloppet till kommunen jämkas uppåt

med hänvisning till inkomsten av barnpension. Det jämkade ersättningsbeloppet får dock aldrig överstiga aktuellt underhållsstödsbelopp. Om ett barn som placeras uppstår barnpension är kommunen enligt 5 kap. 3 § punkt 3 SoF skyldig att anmäla till överförmyndaren om det kan antas föreligga förhållanden som talar för att en förälder inte kommer att förvalta barnets egendom på ett betryggande sätt.

3.2 Vårdbidrag

Vårdbidrag avseende ett placerat barn beviljas ej från FK. Ett familjehem har alltså inte rätt till vårdbidrag. Däremot kan en särskilt förordnad vårdnadshavare uppbära vårdbidrag. (4 § Lag (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag).

3.3 Bostadsbidrag

Bostadsbidrag kan komma att minskas eller dras in.

3.4 Försörjningsstöd

Försörjningsstöd beviljas inte avseende kostnader för ett barn som är placerat.

3.5 När barnet fyller 18 år

När det placerade barnet fyller 18 år upphör kommunens möjlighet att ta ut ersättning från föräldrarna även om den unge fortfarande går i skolan.

4. Information till föräldrarna

Så tidigt i utredningsprocessen som möjligt ska utredaren informera föräldrarna om deras ersättningskyldighet för barnets kostnader. Föräldrarna ska även informeras om vilka konsekvenser placeringen kan få för deras ekonomi i övrigt.

Informationen bör lämnas både muntligt och genom ett skriftligt informationsblad.

5. Handläggning

När ett barn dygnet runt placeras genom kommunens försorg ska regelmässigt en utredning om föräldrarnas försörjningsförmåga göras och beslut ska fattas enligt följande:

- *Beslut om föräldrarnas ersättning ska alltid fattas så snart placeringstiden överstiger en månad.*

För kortare placeringstid än en månad tas ingen ersättning ut från föräldrarna. Ett beslut ska fattas för vardera föräldern. Det gäller även om föräldrarna är sammanboende.

Beslutet ska alltid innehålla ett beslutat ersättningsbelopp.

Ersättningsbeloppet kan vara 0 kr. Beloppet får inte överstiga vad som för varje tid motsvarar underhållsstödsbeloppet. (6 kap. 2 § SoF).

Beslutet kan omprövas under hela placeringstiden. Föräldrarna har skyldighet att meddela ändrade förhållanden. Om det framräknade ersättningsbeloppet blir lägre än 100 kr per barn och månad tas ersättningen inte ut från föräldern.

5.1 Beräkning av ersättning

Var och en av föräldrarna ska ersätta kommunen med belopp motsvarande återbetalningsbeloppet vid underhållsstöd. Som underlag för beräkningen utgår man dels från inkomster enligt uppgifter från det senast fattade taxeringsbeslutet och dels från det totala antal barn som föräldern är försörjningsskyldig för enligt 7 kap. 1 § FB. Även om föräldrarna är sammanboende kan de ha olika antal barn. Om en förälder har fullgjort sin underhållsskyldighet genom att betala ett engångsbelopp eller annat bidrag till barnets underhåll för den tid då barnet är placerat, behöver föräldern inte bidra till kommunens kostnader för vården. Om barnet innan placeringen bott hos en förälder som uppburit underhållsstöd för barnet ska det redan finnas ett uträknat återbetalningsbelopp hos Försäkringskassan för den andre föräldern. Då ska detta återbetalningsbelopp utgöra en grund för beslutet gentemot den föräldern.

En förälders ersättningskyldighet till kommunen gäller även om föräldern är placerad tillsammans med barnet om inte annat avtalats beroende på att föräldern står för en del av barnets uppehälle vid placeringen.

Om en förälder uppstår försörjningsstöd saknas förutsättningar för att ta ut ersättning och ersättningsbeslutet sätts till 0 kronor.

5.2 Avdrag vid umgänge

I enlighet med reglerna för underhållsstöd kan avdrag på ersättningsbeloppet göras om barnet vistas hos föräldern minst fem hela dygn i sträck eller minst sex hela dygn under en kalendermånad. För varje dygn är avdraget 1/40 av ersättningsbeloppet per månad. För motsvarande tid kan föräldern söka underhållsstöd hos FK för den tid barnet vistas i hemmet, exempelvis under skollov.

5.3 Nödvändiga handlingar Personbevis

Personbevis för utredning på barnet begärs in från skatteverket för att få klarhet angående föräldrar, vårdnadshavare och deras aktuella folkbokföringsadresser.

5.4 Senaste taxeringsbeslut

Det senaste taxeringsbeslutet begärs in från föräldrarna. Om dessa inte medverkar ska skatteverket på begäran lämna till kommunen de inkomst- och förmögenhetsuppgifter som behövs för att fastställa en förälders ersättningsbelopp (6 kap. 2 § SoF).

5.5 Beräkningsunderlag/Beslutsblankett

Blankett för beräkning av ersättningsbeloppet ska innehålla beslutat ersättningsbelopp samt uppgifter om när och hur det ska betalas.

5.6 Barnets egna inkomster

Om ett barn har egna inkomster t. ex. barnpension, efterlevandestöd, pengar från försäkring etc. kan detta påverka nivån på föräldrarnas ersättning till kommunen. Barnets inkomster beräknas på samma sätt som föräldrarnas, men här tillämpas ett grundavdrag. Om barnet har inkomster som överstiger grundbeloppet minskar föräldrarnas ersättningsskyldighet med hälften av den inkomst som överstiger grundavdraget (48 000 kr enl. SKL 2006:54 cirkulär).

5.7 Kommunikering av beräkningsunderlaget

Innan ett beslut fattas om att föräldrar ska betala en viss ersättning ska beräkningsunderlaget och beräknad ersättning kommuniceras med dem. Föräldrarna blir därigenom informerade om beräkningssättet och ges möjlighet att se om underlaget är korrekt. Det ger dem även möjlighet att eventuellt begära jämkning av ersättningsbeloppet. Föräldrarna ska informeras om att beloppen omräknas årligen fr.o.m. februari samt när antalet barn, som de är försörjningsskyldiga för, ändras.

5.8 Jämkning

Om de framräknade beloppen bedöms oskäliga i förhållande till respektive förälders ekonomiska förmåga, sociala situation eller för att de t. ex. står för vissa av barnets kostnader kan ersättningen jämkas till en skälig nivå. Jämkning kan ske redan från början eller vid ett senare tillfälle.

Det kan exempelvis vara så att förälderns inkomst har förändrats sedan det inkomstår som varit underlag för beräkningen eller för att föräldern står för vissa av barnets kostnader. En anledning kan också vara att barnet regelmässigt vistas hemma hos föräldern exempelvis varje helg. Jämkningsen kan även göras uppåt, exempelvis om föräldern får barnpension för det placerade barnet. Anledningen till jämkningen ska anges i beslutet. För att göra en bedömning av behovet av jämkning kan lämpligen en jämförelse göras med förälderns ekonomi i förhållande till normen för försörjningsstöd. Om föräldern har en inkomst i nivå med normen, finns för tillfället inte utrymme att betala någon ersättning. Föräldern ska inte betala mer än sitt eventuella överskott, de får alltså inte hamna under normen.

5.9 Årlig omräkning eller vid förändrade förhållande

Ersättningsbeloppet ska omräknas varje år utifrån det senaste taxeringsbeslutet och avse perioden 1 februari - 31 januari. Om en förälders ekonomiska förhållanden ändras under perioden kan nytt avgiftsbeslut fattas. Den årliga omräkningen av ersättningsbeloppet

som grundar sig på ny taxering är inte ett nytt beslut om att betala ersättning till kommunen utan endast en omräkning av beloppet. Någon delgivning av beräkningsunderlaget ska därför inte ske. Respektive föräldrar ska dock underrättas om det nya ersättningsbeloppet.

En förälders försörjningsskyldighet kan komma att ändras genom att fler eller färre barn ska försörjas. Förändringen påverkar procentsatserna vid beräkning av ersättningsbeloppets storlek. En omräkning görs då i anslutning till den förändrade försörjningsskyldigheten och kan således ske när som helst under året.

6. Beslut om ersättning

Beslutet ska innehålla ersättningsbelopp samt uppgifter om när och hur det ska betalas. Om det framräknade ersättningsbeloppet blir lägre än 100 kronor per barn och månad tas ersättningen inte ut.

6.1 Delgivning av beslut

Beslutet ska delges respektive förälder. Beslutet ska även överlämnas till den som enligt förvaltningens rutiner är ansvarig för upplägg och bevakning i ekonomisystemet.

7. Beslutet går inte att överklaga

Nämndens beslut om vad en förälder ska betala i ersättning till kommunen kan inte överklagas med förvaltningsbesvär.

7.1 Om föräldern inte betalar

Om föräldern inte betalar den fastställda ersättningen bör kommunen i första hand i samråd med den betalningsskyldiga göra en betalningsplan. Är barnet placerat enligt SoL har kommunen enligt 9 kap. 3 § SoL möjlighet att hos förvaltningsrätten, där föräldern är bosatt, söka talan om ersättning. Kommunen bör innan talan sker göra en ny prövning av föräldrarnas ekonomiska förhållanden och bör inte vidhålla sina ersättningsanspråk om detta leder till att föräldern kommer sakna medel till sin eller familjens försörjning.